ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପହଡ଼ ନୀତି - ଅଲୌକିକତାର ଅନୁଭବ

ରମେଶ ପ୍ରସାଦ ସିଂହ

ଆମର ପୁରାଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ତେତିଶି କୋଟି ଦେବତା, ଯକ୍ଷ, ଗନ୍ଧର୍ବ, କିନ୍ନର ଓ ମାନବଙ୍କର ଧ୍ୟାନର ଆଧାର ତ୍ରିଲୋକନାଥ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ଗୋଲକ ଧାମ ବା ବୈକୁଣ୍ଠରେ ନିବାସ କରନ୍ତି । ସୃଷ୍ଟିର ଆଧାର ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କଠାରୁ ସଚରାଚର ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡର ସୃଷ୍ଟି ଏବଂ ଏହାର ଲାଳନପାଳନ ଭାର ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ଉପରେ ନ୍ୟସ୍ତ । ଶାସ୍ତ୍ରାନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବରେ ସପ୍ତ ସାଗର ବେଷ୍ଟିତ ବୈକୁଣ୍ଠ ଲୋକର କ୍ଷୀର ସାଗରରେ ମହାଅନନ୍ତ ନାଗଙ୍କ କୋମଳ ଶଯ୍ୟାରେ ଧ୍ୟାନ ମୁଦ୍ରାରେ ଶୟନ କରି ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱର ପରିଚାଳନାରେ ସେ ନିମଗ୍ନ । ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ବିନା ବୈକୁଣ୍ଠରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେବା ଅସମ୍ଭବ । ସେହି ଦିବ୍ୟଧାମରେ କେବଳ ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ, ମହାସରସ୍ୱତୀ, ଶ୍ରୀବ୍ରହ୍ମା, ଶ୍ରୀମହେଶ, ଶ୍ରୀନାରଦ, ଦେବରାଜ ଇନ୍ଦ୍ର, ଦଶ ଦିଗପାଳ, ସପ୍ତଋଷି, ସନକ ଆଦି ଚତୁଃ ଋଷିପୁତ୍ର ଓ ଗରୁଡ଼ ଆଦି ଦେବତା ଉପସ୍ଥିତି ହେବାର ଅଧିକାରପ୍ରାପ୍ତ, ତାହା ପୁଣି ଭଗବାନ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତିପ୍ରାପ୍ତ ହେବାପରେ ତାଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ସେବାର ଅଧିକାର ନେଇ । ଅହରହ ସେବାରେ ଲିପ୍ତ ରହି ମଧ୍ୟ ଦେବାଦେବୀମାନେ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ଆଦି ଅନ୍ତ ବିଷୟରେ ଅଜ୍ଞ ।

ବିଭିନ୍ନ ପୁରାଣଶାସ୍ତ୍ରରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ, ସକଳ ଜଗତର ଆଧାର, ତେତିଶି କୋଟି ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ଅଗ୍ରପୂଜ୍ୟ, ସକଳ ଲୋକ ବନ୍ଦିତ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ଯେତେବେଳେ ମହାରାଜ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନଙ୍କର ନିଷ୍କାମ ଭକ୍ତି ଓ ସାଧୁ ସ୍ୱଭାବରେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ମହାରାଜାଙ୍କର ବିନୀତ ଅନୁରୋଧକୁ ଏଡାଇ ନପାରି ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ଧାମର ନୂତନ ଭାବରେ ନିର୍ମିତ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ନିବାସ କରିବାକୁ ବରପ୍ରଦାନ କଲେ ସେତେବେଳେ ଦେବାଦେବୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାଳେଣୀ ପଡ଼ିଗଲା । ସବୁଦିନପାଇଁ ସତରେ କ'ଣ ସେମାନେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ଅଙ୍ଗ ସେବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ? ଦେବତାମାନଙ୍କ ମନକଥା ଜାଣିପାରି ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁ ସ୍ମିତ ହସି ସେମାନଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ପ୍ରଦାନ କଲେ । ଦେବାଦେବୀମାନେ ମଧ୍ୟ ମହୋଦଧି କୂଳରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ପୃଥିବୀବାସୀଙ୍କ ସହ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସେବାର ଅଧିକାରପ୍ରାପ୍ତ ହେବେ ବୋଲି ମହାପ୍ରଭୁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦେଲେ । ବୈକୁଣ୍ଠରେ ପ୍ରାପ୍ତ ସେବାର ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ଧରାପୃଷ୍ଠରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ ବୋଲି ଜାଣି ଦେବତାମାନେ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହେଲେ । ସେହିଦିନୁ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ରସ୍ଥ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠ ଭାବରେ ଜଗତରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲା । ଏଠାରେ କେବଳ ଦେବତା ବା ମାନବ ନୁହେଁ, ଋଷି, ମୁନି, ଯକ୍ଷ, ଗନ୍ଧର୍ବ, କିନ୍ନରମାନଙ୍କୁ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀବିଷ୍ଣୁଙ୍କର ସେବାର ମାହାର୍ଘ୍ୟ ସୁଯୋଗ ତଥା ଅଧିକାର ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା । ଦେବଭୂମି ଭାରତବର୍ଷରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଯୁଗରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ଚାରିଧାମ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ବା ମର୍ତ୍ତ୍ୟ ବୈକୁଣ୍ଠ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଧାମ ଭାବରେ ବିଖ୍ୟାତ ହେଲା । ସେହିଦିନୁ .. କେଉଁ ଅନାଦି କାଳରୁ ପୁରୀ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପାରମ୍ପରିକ ସେବାପୂଜା ଓ ନୀତି ବେଳେ ଦେବାଦେବୀଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ତଥା ଅଲୌକିକତାର ଅନୁଭବ ବେଳେ ବେଳେ ଭକ୍ତ ତଥା ସେବକମାନଙ୍କୁ ଭାବବିହ୍ୱଳ ତଥା ବାହ୍ୟ ଜ୍ଞାନ ଶୂନ୍ୟ କରିଦିଏ ।

ପରଂବ୍ରହ୍ମ ମହାବିଷ୍ଣୁ, ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଚତୁର୍ଦ୍ଧାମୂର୍ତ୍ତି ସ୍ୱରୂପ ନେଇ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଅବସ୍ଥାନ କଲା ଦିନଠାରୁ ଭକ୍ତ ନିଜକୁ ସେବକ ଭାବରେ ପରିଚୟ ଦେଇ ଜଣେ ଆତ୍ମୀୟ ଭାବରେ ସାତ୍ତ୍ୱିକ ତଥା ରାଜସିକ ଭାବରେ ତାଙ୍କୁ ସେବାପୂଜା କରିଆସିଛି । ନିଜର ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାର ସମାନ୍ତରାଳରେ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଦୈନନ୍ଦିନ

ନିତ୍ୟକର୍ମକୁ ନିଜର ସେବା ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରି ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ପରମ୍ପରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛି । ଏହି ସେବା ବ୍ରାହ୍ମ ମୁହୂର୍ତ୍ତର ଦ୍ୱାରଫିଟାଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ତା' ପରଦିନ ସକାଳ ଦେବନୀତି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲୁ ରହିଥାଏ । ଦ୍ୱାରଫିଟା ପରେ କ୍ରମାନ୍ୱୟରେ ମଙ୍ଗଳ ଆଳତୀ, ଅବକାଶ, ମଇଲମ ଓ ବେଶ, ସାହାଣ ମେଲା, ସୂର୍ଯ୍ୟପୂଜା, ଦ୍ୱାରପାଳ ପୂଜା, ଗୋପାଳ ବଲ୍ଲଭ, ସକାଳ ଧୂପ, ଭୋଗ ମଣ୍ଡପ, ମଧାହ୍ନ ଧୂପ, ମଇଲମ ଓ ବେଶ, ମଧାହ୍ନ ପହୁଡ଼, ଦ୍ୱାରଫିଟା, ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଳତୀ, ସନ୍ଧ୍ୟା ଧୂପ, ଚନ୍ଦନ ଲାଗି, ବଡ଼ସିଂହାର, ବଡ଼ସିଂହାର ଭୋଗ ଓ ପହୁଡ଼ ନୀତି ଆଦି ପାଳନ କରାଯାଏ । ଆବଶ୍ୟକତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏହି ସବୁ ନୀତିର ଗୁରୁତ୍ୱ ଥିବାବେଳେ ରାଜ ରାଜେଶ୍ୱର ଦେବାଧିଦେବ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଚନ୍ଦନଲାଗି, ବଡ଼ସିଂହାର ଓ ପହଡ଼ ନୀତିର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟତା ରହିଛି । ସାଧାରଣତଃ ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ରିରେ ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବାରୁ ସମସ୍ତ ଭକ୍ତଙ୍କର ଭାଗ୍ୟରେ ଏହି ନୀତି ଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ଜୁଟେ ନାହିଁ । ତା' ଛଡ଼ା ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ପାରମ୍ପରିକ ଢଙ୍ଗରେ ଅନେକ ଦିନ ଅଧିକ ନୀତି ସମ୍ପାଦିତ ହେଉଥିବାରୁ ଅର୍ଦ୍ଧରାତ୍ର ବା ବିଳମ୍ବିତ ରାତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହି ଏହି ଅପୂର୍ବ ନୀତି ଦର୍ଶନର ସୁଯୋଗ ଭକ୍ତମାନେ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଏହି ପହୁଡ଼ ବା ଶୟନ ନୀତି ଦର୍ଶନରେ ମନୁଷ୍ୟର ମୋକ୍ଷ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ବୋଲି ଭକ୍ତମାନଙ୍କ ମନରେ ବିଶ୍ୱାସ ।

ପ୍ରତିଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପ ବା ସନ୍ଧ୍ୟା ମଣୋହି ପରେ ସର୍ବସାଧାରଣ ଦର୍ଶନ ହୁଏ । ମଇଲମ ବା ବେଶ ଉଲାଗି ପରେ ମଧ ରାତ୍ର ସମୟରେ ଠାକୁରଙ୍କର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗରେ ଚନ୍ଦନ ଲାଗି ନୀତି ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୁଏ । ଏହି ସମୟରେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ତଳେ ପାଳିଆ ଖୁଣ୍ଟିଆ ବେତ ବାଡ଼େଇ ମଣିମା ... ମଣିମା ... ଡାକଦେବା ସହ ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ ଭଗବାନଙ୍କର ନିକଟରେ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ଗୁଣଗାନ କରନ୍ତି । ମଣିମା ମଣିମା ଡାକ ଓ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିବେଶ ଭକ୍ତର ମନକୁ ଭାବାବେଗରେ ଉଲ୍ଲସିତ କରେ । ସେ ସାମାଜିକ ମୋହମାୟାରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଉଠିଯାଇ ଭଗବତ ସତ୍ତାର ଆଭାସ ପାଏ । ବଡ଼ସିଂହାର ବେଶ ସାଧାରଣତଃ ଚନ୍ଦନଲାଗି ବେଶ ପରେ ହୁଏ । ଏହି ବେଶ୍ ଅତ୍ୟନ୍ତ କମନୀୟ ବେଶ । ଏହି ପରିବେଶରେ ଶ୍ରୀବିଗ୍ରହମାନଙ୍କୁ ଗୀତଗୋବିନ୍ଦ ଖଣ୍ଡୁଆ ପାଟବସ୍ତ୍ର ସହ ମୁଣ୍ଡରେ ତୁଳସୀ ବିଣ୍ଡା ବା ଚୂଳ, ମକର କୁଣ୍ଡଳ, ନାକୁଆସୀ ବା ନାକଚଣା ଓ ଗୁଣା, ମୁଣ୍ଡରେ ପୁଷ୍ପ ତିଳକ, ମଥାରେ ପୁଷ୍ପ ଅଳକା, ହାତରେ କରପଲ୍ଲବ, ମୁଣ୍ଡରେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା, ଓଠତଳେ ଅଧରମାଳ, ହୃଦୟରେ ହୃଦପଦକ ତଥା ଶ୍ରୀପୟର ଭଳି ଆପାଦ ଲମ୍ବିତ ମାଳ ପ୍ରଭୃତି ସୁବାସିତ ପୁଷ୍ପର ଅଳଙ୍କାର ମାନ ଲାଗି ହୁଏ । ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏହି ବେଶ ସିଂହାରୀ ସେବକମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଯତ୍ନର ସହ ସମ୍ପାଦନ କରନ୍ତି । ତା'ଛଡ଼ା ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥ ଦେବାଧିଦେବ ଏବଂ ସକଳ ଗ୍ରହ ଦେବତାଙ୍କ ପୂଜ୍ୟ ହୋଇଥିବାରୁ ସପ୍ତାହବ୍ୟାପୀ ସପ୍ତରଙ୍ଗର ବସ୍ତ୍ର ଯଥା- ରବିବାର-ଲାଲରଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର, ସୋମବାର-କଳାଛିଟ ମିଶା ଶୁକ୍ଳରଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର, ମଙ୍ଗଳବାର-ପାଞ୍ଚରଙ୍ଗ ମିଶା ବସ୍ତ୍ର, ବୁଧବାର-ନୀଳରଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର, ଗୁରୁବାର-ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର, ଶୁକ୍ରବାର-ଧଳାରଙ୍ଗ ବସ୍ତ୍ର ଏବଂ ଶନିବାର-କଳାରଙ୍ଗର ବସ୍ତ୍ର ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି । ଶୀତ ଦିନରେ ବଡ଼ସିଂହାରରେ ଏହି ସବୁରଙ୍ଗର ଶୀତବସ୍ତ୍ର ବା ଘୋଡ଼ ମହାପ୍ରଭୁମାନେ ଲାଗି ହୁଅନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କୁ ଗ୍ରହ ରୂପୀ ଜନାର୍ଦ୍ଦନ ବୋଲି ପାରମ୍ପରିକ ଭାବରେ ସମ୍ବୋଧନ କରାଯାଏ । ସିଂହାରୀ ସେବକ ତ୍ରୟ ତିନିବାଡ଼ (ତିନି ଠାକୁର)ଙ୍କର ବଡ଼ସିଂହାର ବେଶ ସମାପନ କଲା ପରେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନକୁ ହାତରେ ପରିଷ୍କାର କରି ମହାପ୍ରଭୁମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଣିପାତ କରି ନିଜର ଦୋଷାଦୋଷର କ୍ଷମାଭିକ୍ଷା କରି ସିଂହାସନ ତଳକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସନ୍ତି । ତା'ପରେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ତଳ ପୋଖରିଆରେ ପାଣି ପଡ଼େ ବା ଧୁଆ ହୁଏ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପ୍ରତିହାରୀ ସେବକ କଳାହାଟ ଦୁଆର ସାମ୍ନାରେ ଏକ ପତଳା ଲୁଗା ଟାଣନ୍ତି । ଯାହାକୁ ଟେରା କୁହାଯାଏ । ସେହିପରି ଏକ ଟେରା ଭିତର କାଠପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଟଣାଯାଏ । ଟେରାର ବିଶେଷତ୍ୱ ହେଲା, କଳାହାଟ ଦ୍ୱାର ଟେରା ଟଣାଗଲେ ଠାକୁରମାନଙ୍କ ଅଧର ବା ଓଠ ଦେଖାଯାଏ ନାହିଁ । ତା'ପରେ ପ୍ରତିହାରୀ ସେବକଙ୍କର ସୁରକ୍ଷାରେ ରୋଷଶାଳାରୁ ବଡ଼ସିଂହାର ଭୋଗ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ନିକଟକୁ ଆସେ, ଯାହାକି 'ବଡ଼ସିଂହାର ଭୋଗ ଡକା' ହେବା କୁହାଯାଏ । ସେଠାରେ ନିୟୋଜିତ ସେବକଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ ଭୋଗ ବଢ଼ାଯାଏ । ଏହି ଭୋଗରେ ଦହି ପଖାଳ, ଘିଅ ପଖାଳ, କଦଳୀ ବଡ଼ା, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପିଠା, କାଞ୍ଜି, ଖିରି, ଛପନ ଭୋଗ, ଘସା ଜଳ ଇତ୍ୟାଦି ଦ୍ରବ୍ୟ ଲାଗେ । ଭୋଗ ବଢ଼ା ହେବା ପରେ ତିନିବାଡ଼ରେ ତିନି ପୂଜାପଣ୍ଡା ତିନି ଠାକୁରଙ୍କୁ ପଞ୍ଚ ଉପଚାର ପୂଜା ମାଧ୍ୟମରେ ମଣୋହି ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ପାର୍ଶ୍ୱରେ ଥିବା ବଡ଼ଛତା ମଠର ଜଣେ ସୁଦର୍ଶନ ସାଧୁ ଓ ତାଙ୍କର ସହଯୋଗୀମାନଙ୍କ ସହ ମଠ ତରଫରୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇଥିବା ପଖଉଜ, ଗିନି ଓ ଝାଞ୍ଜ ସହ ପାରମ୍ପରିକ ରୀତିରେ କୀର୍ତ୍ତନ ନିମନ୍ତେ ଜୟ ବିଜୟ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ବସି ରହିଥାନ୍ତି । ପୂଜାପଣ୍ଡାମାନଙ୍କ ପୂଜା ଘଣ୍ଟିର ପ୍ରଥମ ଶବ୍ଦ ଶୁଣିବା ସଂଗେସଂଗେ ସେମାନେ ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇ ପାରମ୍ପରିକ କୀର୍ତ୍ତନ ଆରମ୍ଭ କରନ୍ତି (ଏହି କୀର୍ତ୍ତନ ବା ଭଜନ ଶହ ଶହ ବର୍ଷ ଧରି ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ନୀତି ସମୟରେ ଗାନ କରାଯାଉଥିବାରୁ ତାହା ଅନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ଗାନ କରିବା ନିଷେଧ ଓ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରକାଶ କରିବା ମଧ୍ୟ ନିଷେଧ) ବଡ଼ସିଂହାର ଭୋଗ ଆରମ୍ଭ ହେଲାକ୍ଷଣି, 'ରଜନୀ ବହୁତ ଗୟେ, ମେରେ ୟାରେ ...' କୀର୍ତ୍ତନ ଗାନ କରାଯାଏ । ଏହି ଭଜନରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ରାତ୍ରୀ ବହୁତ ହୋଇଗଲାଣି, ଶୀଘ୍ର ଶୀଘ୍ର ଆସି କାମସାରି, ରାତ୍ରି ଭୋଜନ ସମାପନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଏ । ଏହା ଏକ ବାତ୍ସଲ୍ୟ ମମତାପୂର୍ଣ୍ଣ କୀର୍ତ୍ତନ । ଏହି ଭଜନ ଗାନ ପରେ ପରେ ଟେରା ପଡ଼ିଯାଏ ବା କଳାହାଟ ଦୁଆର ବନ୍ଦ ହୋଇ ଭୋଗ ଲାଗେ । ଏହି ନୀତି ପରେ କଳାହାଟ ଦୁଆର ଖୋଲିବା ପରେ ପୂଜାପଣ୍ଡାମାନେ

ଭୋଗରେ ଲାଗିଥିବା ପ୍ରସାଦ, ପୁଷ୍ପ ଓ ତୁଳସୀ, ଚନ୍ଦନ ଓ ଆଳତୀ ବିଭିନ୍ନ ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ସମର୍ପଣ କରି କରି ଜୟ ବିଜୟ ଦ୍ୱାର ଦେଇ ଚାଲିଯା'ନ୍ତି । ଏହା ପରେ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ତଳ ବା ପୋଖରିଆ ଧୂଆ ହୋଇ ପରିଷ୍କାର ହୁଏ । ପରେ ପରେ ପାଳିଆ ସେବକମାନେ ଠାକୁରମାନଙ୍କର ରତ୍ନପଲଙ୍କକୁ ରତ୍ନ ସିଂହାସନ ତଳକୁ ବୋହି ନିଅନ୍ତି । ସେହି ସମୟରେ ଜୟ ବିଜୟ ଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ଗାଇ ଉଠନ୍ତି 'ପହୁଡ଼େ ବଳଭଦ୍ର ଦେବ, ଅନନ୍ତ କୋଳେ ଗୋବିନ୍ଦ ...' (ବାର ଅନୁସାରେ ଅଦଳବଦଳ କରି ତିନି ଗୋଟି କୀର୍ତ୍ତନ ଗାନ କରାଯାଏ) । ପଲଙ୍କ ବିଜେ ପରେ ଭଣ୍ଡାର ଘରୁ ଶୟନ ଠାକୁର ବା ଅର୍ଦ୍ଧନାରୀଶ୍ୱର (ଅଧା ବିଷ୍ଣୁ ଅଧା ମହାଲକ୍ଷ୍ମୀ)ଙ୍କୁ ଛତ୍ରସହ ରତ୍ନ ସିଂହାସନକୁ ବିଜେ କରାଯାଏ । ସେଠାକୁ ଠାକୁରମାନଙ୍କୁ ସୁବାସିତ ଜଳ ଓ ବିଡ଼ିଆ ମଣୋହି ହେବାପରେ ସିଂହାରୀ ସେବକମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଯଥାରୀତି ଆଳତୀ ସମାପନ ହୁଏ । ଏହି ଆଳତୀ ସମୟରେ ବିଜେ କାହାଳୀ ବାଜି ଉଠେ ଓ ହରିବୋଲ ହୁଳହୁଳି ଶବ୍ଦରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ପ୍ରକମ୍ପିତ ହୋଇଉଠେ । ଏହି ଆରତୀ ବା ଆଳତୀ ଦର୍ଶନରେ ସମସ୍ତ ବିଷାଦ ଦୂରେଇ ଯିବା ସହ ମନରେ ଅପାର ଶାନ୍ତି ଲାଭ ହୁଏ ।

ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ପହଡ଼ ନୀତିର ଶେଷ ପର୍ବ - ମଣିମା ମଣିମା ଡାକ ଓ ବିଜେ କାହାଳୀ ଶବ୍ଦରେ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରର ଗର୍ଭଗୃହ ପ୍ରତିଧ୍ୱନିତ ହୋଇଉଠେ । ବିଜେ କାହାଳୀ ଓ ଛତ୍ରସହ ଶୟନ ଠାକୁର ଜୟ ବିଜୟ ଦ୍ୱାରଠାରେ ଡମ୍ବରୁ ଭଳି ଦୃଶ୍ୟମାନ ବେତ ଓ ପାଟବସ୍ତ୍ର ନିର୍ମିତ ସିଂହାସନ ଉପରେ ବିଜେ କରନ୍ତି ଓ ଭକ୍ତମାନଙ୍କୁ କିଛିକ୍ଷଣ ଦର୍ଶନ ଦିଅନ୍ତି । ତା'ପରେ ବଡ଼ବାଡ଼ର (ବଡ଼ଠାକୁରଙ୍କର) ସିଂହାରୀ ସେବକ ଶୟନ ଠାକୁରଙ୍କୁ ପରମ୍ପରା ଅନୁଯାୟୀ ଖୁଆମଣ୍ଡା ଓ ପଇଡ଼ ଅର୍ପଣ କରି ମଣୋହି ସମାପନ କରନ୍ତି । ସେ ସମୟରେ କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀର ପୁରୋଧା ଶ୍ମଶ୍ରୁଧାରୀ ବାବାଜୀ ଜଣଙ୍କ ଶୂନ୍ୟକୁ ମୁଖ କରି ତନ୍ମୟ ଭାବରେ ଗାଇ ଉଠନ୍ତି 'ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପ୍ରଭୁ ... ତ୍ରିଭୁବନ ସେବା .. ମଣିମା ମଣିମା ..' ଏବଂ ତାଙ୍କର ପାଳି ଧରି କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ତନ୍ମୟ ହୋଇପଡ଼ନ୍ତି । ଠିକ୍ ସେହି ସମୟରେ ଶୟନ ଠାକୁରଙ୍କର କର୍ପୂର ଆଳତୀ ଓ ପିଷ୍ଟକ ଆଳତୀ ସମାପନ ହୁଏ ଏବଂ ସୁବାସିତ ଧବଳ ପୁଷ୍ପ ଶୂନ୍ୟରୁ ଶୟନ ଠାକୁରଙ୍କ ଉପରେ ବୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଅଲୌକିକ ଅନୁଭବ ଭିତରେ ମହାପ୍ରଭୁମାନେ ରତ୍ନସିଂହାସନ ଉପରୁ ରତ୍ନ ପଲଙ୍କରେ ବିଜେ କରିଯାନ୍ତି, ମନ୍ଦିରର ଗର୍ଭଗୃହ ହଠାତ୍ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅନ୍ଧାର ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ଶୟନ ଦେବତା ଭଣ୍ଡାର ଘରକୁ ଲେଉଟି ଯାଆନ୍ତି । ଏସବୁ ଘଟଣା ଏପରି ଘଟେ ଯେ, ଭକ୍ତର ମନ ଓ ଦେହରେ ଶିହରଣ ଓ ରୋମାଞ୍ଚ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପ୍ରବାଦ ଅଛି ଯେ, ଅତୀତରେ ମହାପ୍ରଭୁଙ୍କର ଏହି ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଆସି ଲଙ୍କାର ରାଜା ବିଭୀଷଣ ଓ ଦେବରାଜ ଇନ୍ଦ୍ରଙ୍କୁ ପ୍ରଭୁଙ୍କର ସେବକମାନଙ୍କ ହାତରେ ଧରାପଡ଼ି ନିଜର ଅଙ୍ଗ ଅଳଙ୍କାର ଓ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ପଡ଼ିଥିଲା । ଆଜିକାଲିର ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଯୁଗରେ ମଧ ଏହି ନୀତି ସମ୍ପାଦନ ସମୟରେ ଅନେକ ଦୀପ୍ତିମନ୍ତ ଅଲୌକିକ ଆଭାଧାରୀ ଭକ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ଯାହା ମନରେ ସମ୍ୟକ୍ ଆଶା ଓ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି କରେ, 'ଏ ଜଣେ ମହାପୁରୁଷ ବା ଦେବତା ନୁହନ୍ତି ତ ?'

ଶେଷରେ ଶ୍ମଶ୍ରୁଧାରୀ ସାଧୁଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱରେ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିବା କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ କଳାହାଟ ଦ୍ୱାର ବା ରତ୍ନସିଂହାସନ ପାଖ ଭିତର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହେବା କ୍ଷଣି ଶେଷ ପହଡ଼ କୀର୍ତ୍ତନ 'ଚାଲ ସଖୀ ଶୋଯେ, ଅବଧ କିଶୋର ...' ଗାନ କରି କରି ପଣ୍ଡାଦ୍ୱାର ଦେଇ ବାଇଶି ପାହାଚରୁ ଓହ୍ଲାଇ ସିଂହଦ୍ୱାର ଆଡ଼କୁ ପ୍ରସ୍ଥାନ କଲାବେଳେ ସନ୍ଧ୍ୟାଧୂପ ପରେ ସିଂହଦ୍ୱାରର ଅଧା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଥିବା ଦ୍ୱାର କୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ଆସିବା କ୍ଷଣି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଖୋଲିଯାଏ । ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ମଣ୍ଡଳୀ ଗୁମୁଟିର ପତିତପାବନ ମନ୍ଦିର ପାର ହେବା କ୍ଷଣି ପତିତପାବନ ମନ୍ଦିରର ଦ୍ୱାର ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ ଏବଂ ସିଂହଦ୍ୱାର ନିକଟରେ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ ଶେଷ ହେବା କ୍ଷଣି ସିଂହଦ୍ୱାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଏ, କେବଳ ଗଳା ଦ୍ୱାରଟି ଖୋଲା ରହେ ଓ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିର ଭିତରର ଶୋଦ୍ଧ (ଖାଲି) କରାଯାଏ ।

ମହାପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ଏହି ପହଡ଼ ନୀତି ଦୈନନ୍ଦିନ ନୀତି ମଧ୍ୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏହି ନୀତି ଦର୍ଶନ ସମୟରେ ଭକ୍ତର ମନପ୍ରାଣ ଉଲ୍ଲସିତ ହେବା ସହ ବେଳେ ବେଳେ ଅଲୌକିକତାର ଅନୁଭବ ମଧ ହୁଏ । ଭକ୍ତର ମନ ଭଗବତ ସତ୍ତାର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଆଭାସ ପାଏ । ତା'ର ମାନବ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ହୋଇଯାଏ ଓ ଆତ୍ମାର ବୈକୁଣ୍ଠ ପ୍ରାପ୍ତି ହୁଏ ।
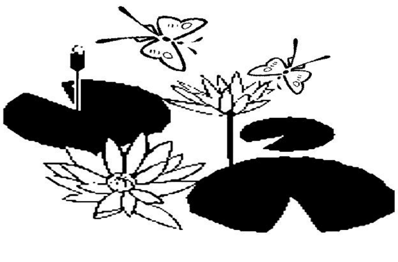
ଆଡ଼ଭୋକେଟ
ଦାଣ୍ଡିମାଳ ସାହି, ପୁରୀ